

Nota informativa sobre la Llei 9/2025, de 3 de desembre, de Mobilitat Sostenible

Avui, dia 4 de desembre de 2025, s'ha publicat al BOE la **Llei 9/2025, de 3 de desembre, de Mobilitat Sostenible**, una norma transversal que reorienta la política de transports cap a una política de **mobilitat sostenible de persones i mercaderies**. L'objectiu fonamental és reconèixer la mobilitat com un **dret ciutadà**, essencial per a l'accés a serveis com la feina, l'educació o la sanitat, i establir un marc per aconseguir un sistema de mobilitat segur, just, inclusiu i descarbonitzat.

I. Principis i Objectius Fonamentals (Títol Preliminar)

La mobilitat ha de ser **sostenible** (ambiental, social i econòmicament), **segura**, i basar-se en la **cohesió social i territorial**, amb una atenció especial a les zones més despoblades. El sistema ha de ser **accessible universalment** i promoure la **digitalització** i la **transparència** a través d'un model de *govern obert*.

II. Governança i Instruments (Títol I)

La llei crea el **Sistema General de Mobilitat Sostenible (SGMS)** com a instrument de cooperació i col·laboració entre l'Administració General de l'Estat, les Comunitats Autònomes i les **Entitats Locals**. Els seus instruments clau són:

- **Fòrum Territorial de Mobilitat Sostenible (FTMS)**: Òrgan de cooperació entre les administracions competents.
- **Consell Superior de Mobilitat Sostenible (CSMS)**: Òrgan consultiu màxim per a la participació dels sectors econòmics, organitzacions socials i usuaris.
- **Document d'Orientacions per a la Mobilitat Sostenible (DOMOS)**: Eina principal de referència que marca les condicions orientatives per a la planificació i gestió sostenible. És **vinculant** per a l'Administració General de l'Estat i orientatiu per a les altres administracions si així ho acorden.

- **Espai de Dades Integrat de Mobilitat (EDIM):** Instrument digital que garanteix la disponibilitat d'informació de mobilitat (oferta, demanda, costos, inversions, accessibilitat) de totes les administracions i operadors per al disseny de polítiques.

III. Foment i Planificació (Títol II)

Aquest títol estableix la jerarquia de mitjans i instruments de planificació:

- **Jerarquia de Mobilitat Urbana:** Es prioritza la **mobilitat activa** (a peu, bicicleta/cicle) i la **mobilitat de persones amb discapacitat o mobilitat reduïda**. Segueix el **transport públic col·lectiu** i els esquemes de mobilitat d'alta ocupació. Finalment, es promou el vehicle privat amb menors emissions.
- **Instruments de Planificació:** Es regulen l'**Instrument de Planificació Estratègica Estatal en Mobilitat (IPEEM)** i s'estableixen obligacions per als **Plans de Mobilitat Sostenible** a nivell local, per a grans centres d'activitat i els **Plans de Mobilitat Sostenible a la feina** (obligatoris per a centres de treball amb més de 200 treballadors).

IV. Finançament i Innovació (Títols IV i V)

- **Finançament:** Es crea el **Fons Estatal de Contribució a la Mobilitat Sostenible (FECMO-FCPJ)** per participar en el finançament del transport públic col·lectiu urbà i interurbà, incloent-hi els costos operatius i projectes d'inversió.
- **Digitalització i Innovació:** S'impulsa la digitalització mitjançant l'**EDIM** i l'obligació dels operadors de transport i gestors d'infraestructures de fer disponibles les seves dades d'oferta i demanda en format digital, gratuït, estandarditzat i interoperable (dades obertes). També es fomenta l'ús d'espais controlats de proves (*sandboxes*) per a projectes d'innovació.

Afectacions i Obligacions Específiques per a les Entitats Locals

La Llei 9/2025 afecta directament les entitats locals ja que se'ls atribueix un paper central en la implementació de la mobilitat sostenible a nivell urbà, metropolità i rural, especialment en matèria de planificació, regulació i finançament.

1. Planificació i Informació

- **Plans de Mobilitat Obligatoris:** Els **municipis de més de 20.000 i menys de 50.000 habitants** tenen l'obligació de dotar-se d'un **Pla de Mobilitat Sostenible Simplificat d'entitats locals** en el termini d'un any des de l'entrada en vigor de la llei.

- **Contingut Mínim dels Plans:** Els plans han d'incloure, necessàriament, mesures d'ordenació de la **distribució urbana de mercaderies (DUM)** i s'han de coordinar amb els municipis limítrofs per establir criteris homogenis.
- **Seguiment i Registre:** Les entitats locals obligades han d'elaborar un **informe de seguiment** sobre la implantació de les mesures **cada tres anys**. Aquests plans i informes s'han de comunicar a l'autoritat autonòmica competent en el termini de tres mesos per a la seva incorporació al registre de l'**EDIM**.
- **Plans de Grans Centres d'Activitat:** Els plans de mobilitat sostenible per a **grans centres d'activitat** (incloent-hi centres de treball públics o privats que compleixin certs criteris) han de tenir en compte el **pla de mobilitat sostenible de l'entitat local** on s'ubiqui el centre.

2. Regulació Urbana i Mobilitat Activa

- **Regulació de l'Espai Urbà:** Les administracions locals han de promoure el **desenvolupament de models urbans de proximitat** i han de reforçar el paper de carrers i places com a espais socials. Han d'avançar en una **extensió generalitzada del pacificació del trànsit** a les vies urbanes.
- **Infraestructura Ciclista:** Les administracions locals han d'establir **normativa** per al disseny de les vies que equilibri l'espai entre la mobilitat motoritzada i la no motoritzada. Això inclou el desenvolupament i promoció d'una **xarxa cohesionada d'infraestructures específiques, protegides i segures, per a vehicles no motoritzats**.
- **Aparcament:** Les administracions locals han d'elaborar normativa que prevegi la **reserva d'espais per a l'estacionament segur de bicicletes o cicles**.
- **Entorns Escolars:** Les administracions locals han d'impulsar els **camins escolars** i la creació d'entorns escolars segurs, saludables i sostenibles.
- **Zones de Baixes Emissions (ZBE):** La llei modifica la Llei Reguladora de les Hisendes Locals per habilitar els municipis a introduir una **taxa per la circulació de vehicles** que superin els límits o categories màximes per circular per les ZBEs. A més, les entitats locals han de vetllar per disposar d'instruments que facilitin la **implantació i ubicació de punts de recàrrega de vehicles elèctrics** de manera que s'estableixin objectius anuals mínims en la normativa municipal de la ZBE.
- **Carrils Reservats:** En els **municipis de menys de 300.000 habitants** es promourà la dotació de carrils d'ús reservat o preferent (per a transport públic, bicicletes, etc.), quan se'n justifiqui la necessitat i viabilitat.

3. Serveis de Transport i Finançament

- **Transport Rural/A Demanda:** Les Entitats Locals i les Comunitats Autònomes poden **promoure serveis de mobilitat de connexió** amb el ferrocarril o amb línies d'autobús preexistents. S'impulsarà el desenvolupament de **serveis de transport públic a demanda en zones rurals** o de baixa densitat, amb la possibilitat de programes estatals de subvencions per a la inversió i per compensar dèficits econòmics.
- **Accés al FECMO:** Els municipis de **més de 50.000 habitants** (o els de més de 20.000 habitants, capitals de província o autoritats de transport metropolità amb més de 50.000 habitants) que prestin serveis de transport públic col·lectiu urbà poden ser **beneficiaris** del Fons Estatal de Contribució a la Mobilitat Sostenible (FECMO-FCPJ) per finançar costos operatius i projectes d'inversió. Per ser-ne beneficiàries, les entitats locals o supramunicipals han de comptar amb el **Pla de Mobilitat Sostenible** exigint per l'article 24 de la Llei.
- **Coordinació:** Les entitats locals han de col·laborar per garantir que els serveis de transport terrestre i els serveis de mobilitat constitueixin un **sistema coordinat, intermodal i integrat**, fomentant la interoperabilitat i la integració tarifària.

La Llei impulsa la **cogovernança** entre les administracions públiques, de manera que les entitats locals han d'alinejar la seva planificació (urbanisme, ZBEs, transport) amb els objectius de sostenibilitat globals.

Disposicions Addicionals, Transitòries i Finals de la Llei 9/2025, de 3 de desembre, de Mobilitat Sostenible:

A. Disposicions Addicionals (DA)

Les Disposicions Addicionals estableixen mandats específics i la creació de plans i òrgans per complementar el cos normatiu de la Llei. Les més rellevants inclouen:

1. Òrgans i Planificació Estratègica

- **Consell Assessor del MTMS (DA 1):** Es crea el Consell Assessor del Ministeri de Transports i Mobilitat Sostenible (MTMS) amb l'objectiu d'orientar sobre les actuacions de planificació de competència del Departament.
- **Aprovació del DOMOS (DA 2):** El primer **Document d'Orientacions per a la Mobilitat Sostenible (DOMOS)** ha de ser aprovat pel Consell de Ministres en el termini de divuit mesos des de l'entrada en vigor de la Llei.

- **Sendes Indicatives (DA 3):** El MTMS i el Ministeri per a la Transició Ecològica han d'incloure en el DOMOS els valors anuals que conformaran les sendes i fites temporals indicatives per al sector del transport en consum d'energies i emissions de gasos d'efecte hivernacle.
- **Planificació Sectorial:** S'estableix l'elaboració d'un **Pla Estratègic per a la sostenibilitat del Transport Aeri** (DA 4) i l'obligació de disposar d'una **Estratègia Estatal contra la Pobresa de Transport** en un màxim de dos anys (DA 10).

2. Mesures d'Infraestructura, Electrificació i Serveis

- **Avaluació Ex Post (DA 8):** En un termini de cinc anys, el MTMS haurà de realitzar una avaluació de la rendibilitat socioeconòmica i ambiental (*ex post*) de les línies ferroviàries i principals infraestructures viàries de competència estatal posades en servei des de 2015.
- **Impuls al Ferrocarril de Mercaderies (DA 9):** S'han d'adoptar mesures per impulsar les autopistes ferroviàries en corredors estratègics i implementar un sistema de **bonificacions en els cànon ferroviaris** per al trànsit de mercaderies (aplicables durant un mínim de 5 anys).
- **Planificació de Recàrrega Elèctrica:**
 - S'han de promoure la **senyalització de les estacions de recàrrega elèctrica ultraràpida** a la Xarxa de Carreteres de l'Estat (DA 18).
 - S'elaborarà un **Mapa estatal de capacitat de la xarxa elèctrica** (DA 28), que inclourà la ubicació de les línies, centres de transformació i zones amb major potència disponible per instal·lar punts de recàrrega elèctrica.
 - S'elaborarà un **Pla Estatal per al desplegament de punts de recàrrega** en municipis petits i mitjans (menys de 30.000 habitants) (DA 35).
- **Transport Marítim (DA 32):** S'estableix la participació financera de l'Estat per al **Pla Nacional per a la Descarbonització del Transport Marítim**, amb càrrec als ingressos procedents de la inclusió del sector en el Règim de Comerç de Drets d'Emissió de la UE.
- **Crisi Ferroviària (DA 30, DA 31):** S'exigeix l'aprovació d'un **pla de xoc extraordinari ferroviari** (en dues fases), un **pla d'atenció urgent als passatgers** en cas d'incidències extraordinàries, i un **protocol d'anàlisi d'incidències** que provoquin més de 20 minuts de retard. A més, s'han de recuperar els compromisos de puntualitat de **RENFE** anteriors a les modificacions de juliol de 2024 (devolucions del 50% i 100% per 15 i 30 minuts de retard, respectivament, des de l'1 de gener de 2026) (DA 31).

3. Mesures Socials i Finançament

- **Reducció Vols Domèstics (DA 16):** El MTMS impulsarà la reducció dels vols domèstics en rutes amb una alternativa ferroviària amb una durada inferior a **dues hores i mitja**, excepte en connexions amb rutes internacionals.
- **Descompte Illes (DA 34):** S'estableix un ajut a les comunitats autònomes de les Canàries i les Illes Balears per aplicar un **descompte del 100%** en el preu dels abonaments i títols multiviatge del transport públic col·lectiu terrestre per a l'any **2026**, en reconeixement del fet insular.
- **Incentius a la Renovació (DA 21):** El Govern ha de desenvolupar reglamentàriament (en el termini màxim de tres mesos) un **pla de renovació** per incentivar l'adquisició de vehicles nous de zero o baixes emissions i la retirada de vehicles antics.
- **Finançament i Subvencions:** S'aprovaran convocatòries de subvencions per als **plans de mobilitat sostenible a la feina** (per a centres amb més de 100 treballadors o 50 per torn) (DA 27), i s'elaborarà una **Estratègia de finançament del transport públic** (DA 36) en sis mesos per acordar un esquema estable.

B. Disposicions Transitòries (DT)

Les Disposicions Transitòries regulen la transició cap al nou marc normatiu i els terminis d'adaptació.

- **Plans de Mobilitat a la Feina (DT 1):** L'obligació d'incloure mesures de plans de mobilitat a la feina en la negociació col·lectiva (Disposició Final Tercera) s'aplicarà als convenis col·lectius la comissió negociadora dels quals es constitueixi a partir de l'entrada en vigor de la llei.
- **Nou Mapa Concessional (DT 2):** El nou **mapa concessional** de serveis de transport regular de persones per carretera d'àmbit estatal haurà d'estar aprovat pel Consell de Ministres en el termini d'un **any**. Si hi ha tràmits que passen a ser competència autonòmica, es preveu un mecanisme de finançament per a les Comunitats Autònomes. Els contractes de concessió del nou mapa han de ser licitats en el termini de dos anys des de l'aprovació del mapa.
- **Avaluacions Transitòries (DT 5, DT 6):** Les avaluacions *ex ante* (Arts. 51 i 52) **no seran preceptives** per a les actuacions finançades pel Mecanisme de Recuperació i Resiliència (MRR), ni per a les actuacions en curs, ni per a les incloses en convenis subscrits amb anterioritat a l'entrada en vigor de la llei si el projecte ja estava en redacció o aprovat.

- **Digitalització (DT 8):** El document de control administratiu per al transport de mercaderies per carretera i el full de ruta per al transport de persones seran **necessàriament digitals als deu mesos** de l'entrada en vigor de la llei.
- **IPEEM Provisional (DT 9):** Mentre no s'elabori el primer Instrument de Planificació Estratègica Estatal en Mobilitat (IPEEM), l'"**Estrategia de Movilidad Segura, Sostenible y Conectada 2030**" serà el marc de referència plurianual.

C. Disposicions Finals (DF)

Les Disposicions Finals introdueixen modificacions en altres lleis estatals i estableixen el règim d'entrada en vigor i el desenvolupament reglamentari.

1. Modificacions Legislatives

- **DF 2 (Hisendes Locals):** Modifica la Llei Reguladora de les Hisendes Locals per:
 - Habilitar els municipis per afegir una **taxa per la circulació de vehicles** que superin els límits o categories màximes estipulades a les **Zones de Baixes Emissions (ZBE)**.
 - Adaptar la Disposició Addicional Cinquena per referir el finançament del transport urbà al nou **Fons Estatal de Contribució a la Mobilitat Sostenible (FECMO-FCPJ)** (Art. 56).
- **DF 3 (Estatut dels Treballadors):** Modifica l'Estatut dels Treballadors per incloure la negociació de les mesures per promoure els **plans de mobilitat sostenible a la feina** en els convenis col·lectius.
- **DF 4 (LOTT):** Modifica la Llei d'Ordenació dels Transports Terrestres per:
 - Incloure la figura del **transport a la demanda** com a modalitat de transport públic de viatgers.
 - Obrir la porta a una major racionalització dels serveis de competència estatal.
 - Incloure l'activitat d'ús temporal de vehicles, coneguda com a **carsharing**, com un supòsit d'arrendament de vehicles sense conductor.
- **DF 5 i DF 6 (Carreteres i Ferrocarril):** Es modifiquen les lleis sectorials de carreteres i de ferrocarril per exigir els **estudis de rendibilitat** (preliminar socioambiental i complet) en la planificació d'infraestructures estatals, d'acord amb el nou règim d'avaluació establert en la Llei de Mobilitat Sostenible.

2. Desenvolupament i Règim Final

- **Títol Competencial (DF 8):** Estableix que la llei es dicta conjuntament a l'empara de diverses competències exclusives de l'Estat (com les condicions bàsiques d'igualtat, planificació econòmica, règim jurídic de les AAPP, protecció del medi ambient, i transports/ferrocarrils que transcorrin per més d'una CCAA).
- **Finançament (DF 10):** El nou procediment de finançament del transport públic urbà (FECMO) es començarà a utilitzar en l'exercici pressupostari següent a la publicació de les bases reguladores, que s'han de publicar en un **termini màxim de dotze mesos**.
- **Oficina Gestora (DF 13):** El reglament de l'Oficina Gestora de l'Espai Controlat de Proves ha d'estar aprovat abans del **30 de juny de 2026**.
- **ZBE i Recàrrega (DF 14):** Modifica el Reial Decret de ZBEs per fer que les entitats locals incloguin en la seva normativa municipal **objectius anuals mínims** d'implantació de punts de recàrrega de vehicles elèctrics dins i fora de la ZBE.
- **Sector Elèctric (DF 16, DF 18):** S'introdueixen modificacions en la Llei del Sector Elèctric per simplificar les autoritzacions d'infraestructures elèctriques necessàries per a les estacions de recàrrega de vehicles elèctrics i per crear un **Mecanisme de planificació de posicions per a l'alimentació de demanda** (Art. 4 bis).
- **Derogatòria Única:** Queden derogades diverses disposicions que s'oposen a la llei, incloent-hi parts de la Llei de Qualitat de l'Aire i parts de la Llei d'Economia Sostenible.
- **Entrada en Vigor (DF 22):** La llei entrarà en vigor l'endemà de **la seva publicació** al BOE.

Enllaços:

Enllaç a la llei: <https://www.boe.es/boe/dias/2025/12/04/pdfs/BOE-A-2025-24545.pdf>